

Z P R Á V Y Z E S E K C E
N E W S F R O M T H E S E C T I O N

Pozvánka na 11. jarní bryologicko-lichenologické setkání v roce 2004

Ve dnech **22.-25. dubna 2004** se uskuteční jarní setkání v **Rychlebských horách**. Organizace se ujali Vít a Plášek a Magda Zmrhalová. Ubytování budeme v rekreačním zařízení Račí údolí (<http://www.raciudoli.jeseniky.com>) za 150 Kč/den s možností polopenze. Přeprava na lokality bude stejná jako byla v Krásné Lípě, proto budeme vděčni všem, kteří mohou a budou ochotni přijet vlastním (služebním) vozem. Přihlášky jsou k dispozici na webových stránkách sekce, vyplněné je prosím pošlete do **15.3.2004** na adresu: magda.zmrhalova@seznam.cz nebo poštou na M. Zmrhalová, Vlastivědné muzeum v Šumperku, Hlavní tř. 22, 787 31, Šumperk, tel. 583214070, mobil +420737352603). Místa nejsou limitována, bohatá účast je vítána!

XVI. podzimní bryo-lichenologické dny v Kameničkách (2.-5. října 2003)

Tentokrát v malebné krajině Žďárských vrchů, přímo v působišti impresionistického malíře Antonína Slavíčka, se odehrávalo tradiční podzimní setkání bryologů a lichenologů. Setkání probíhalo jako ryze republiková záležitost bez zahraniční účasti. Celkem se v útulné a předem vyhráté (chvála předvoji) základně AVČR sešlo na 35 vyznavačů lupy.

Exkurzí se účastnili mechaři a lišejníkáři odděleně, což nebyl díky bohatému vozovému parku problém. Dopoledne před příjezdem ostatních proběhl na žádost správy CHKO Žďárské vrchy společný komorní bryo-lichenologický průzkum Pohledecké skály severovýchodně od Nového Města na Moravě. Jednotlivé trasy nebyly předem příliš plánovány, takže plán exkurzí na další den vznikl při večerních posezeních. Pro přehlednost uvádíme exkurze odděleně po dnech:

Lišejníkářské akce: 2. října: Hadcové skalky u Ranska – část lišejníkářů, kteří udělali radost (nejmenovanému) vedoucímu organizátorovi a přijeli včas; chráněná alej (převážně javory a jasany) u silnice JJV od Herálce - tři pozdě dorazivší lichenologové. 3. října: Skalní biotopy v masivu vrchu Křovina (829,7 m): Lisovská skála a sutě a tzv. Černá skála nad lesní cestou 2 km J od obce Křižánky. Zarůstající balvanový proud na pravém břehu potoka asi 0,7 km VJV od Malinovské skály (3,2 km JJV od Křižánek). Vrcholová skála + Čtyři palice (732 m) 2 km V od Křižánek. Tyto exkurze se uskutečnily za asistence trpělivého Ing. Zabloudila ze správy CHKO, který pomáhal rozvážet účastníky akce a večer se postaral o přednášku s promítáním diapositivů o přírodě CHKO Žďárské vrchy. 4. října: rezervace Dářko u Radostína – rašeliniště s borovicí blatkou, Štíří důl (opuková rokle na Štířím potoce), alej na západním okraji Starého Ranska (kleny, jasany, lípy).

Mechařské akce: 2. října: PP Ranská jezírka – zatopené lomy po těžbě rud na hadcovém podloží, jejichž zrašelinělé břehy nás natolik příjemně překvapily, že z krátké zastávky se stal polodenní průzkum. 3. října: PR Řeka – zachovalé rašelinné a slatinné louky v jihovýchodní části rezervace také nezklamaly. Odpoledne jsme stihli probádat ještě sousední Štíří důl a po cestě zpátky rybník Návesník u Vortové (škoda, že začalo pršet, jistě jsme neobjevili zdaleka vše, co vlhká rašelinná louka skrývá). 4. října: PR Radostínské rašeliniště – historicky těžené rašeliniště, nyní také vlhká oáza, kde i po suchém létě roste plno hub... A po cestě zpět opět Vortová a rezervace Zlámanec, kterou jsme navštívili spolu s panem Sukem, regionálním učitelem a bryologem.

5. října: Plánovaná společná exkurze na Žákovu horu se nakonec kvůli vytrvalému dešti neuskutečnila. Přesto jsme odjížděli plni botanických i kulturních zážitků a překonali i místní hráče country music. S výsledky exkurzí bychom se měli seznámit v některém z příštích čísel. Zbývá než poděkovat organizátorům i účastníkům za zdařilou akci.

P. Uhlík a B. Buryová

Lišejníky v Karlových Varech

Ne, že by rostly jinak nežli jinde po světě, ale objevily se i v karlovarském muzeu. Ve středu 15. října 2003 uvedl dr. Burachovič výstavu Tajemný svět lišejníků autorské dvojice Josef Halda a Zdeněk Palice. V příjemně odlehčené atmosféře se dr. Burachovič přiznal, že teprve tato výstava mu přinesla jasno v tom, co to vlastně lišejník je. Autor fotografií Josef Halda shrnul v krátkém výkladu obsah výstavy, který "scénárista" Zdeněk Palice doplnil postupně několika zajímavostmi ze světa lišejníků. Ohlas mezi posluchači si získal "puklérkový pudink", nicméně oba autoři se později shodli na tom, že nejlépe možným zpracováním lišejníku je sob. Lze předpokládat, že po barvitěm vylíčení chuťových vlastností pudinku přijala tuto skutečnost za svou i většina návštěvníků vernisáže.

Pro váhající potenciální návštěvníky, ale i pro ty, kteří si myslí, že tuto výstavu již viděli: Fotografie lišejníků byly (například oproti nedávné výstavě v Sokolově) pozměněny, a to nejen obsahově ale i velikostí formátu. Na panelech upoutají fotografie o rozměrech 30×45 cm s několikanásobnými zvětšeninami lišejníků (až 45:1). Nezbyvá než doufat, že autorům vydrží elán i finance. Bližší informace naleznete také na webových stránkách sekce.

pu

Polské Bryologické dny – Białowieża 10.-14.9.2003

V polovině září se v polské Białowieži uskutečnili Warsztaty Briologiczne, obdoba našich bryologických setkání. Panelové Biologické centrum v jinak malebné vesničce oplývající původní dřevěnou architekturou přivítalo asi 3 desítky účastníků z řad polských bryologů i studentů. Českou bryologii na setkání zastupovali Magda Zmrhalová a Vít'a Plášek. Hlavní organizátorka akce Ewa Fudali připravila několik vydařených terénních exkurzí do Białowiežského pralesa a okolí. Exkurze vedli J. Żarnowiec, H. Klama a A. Stebel. Vzhledem k tomu, že na území zmíněné rezervace nesmí vjíždět jiný dopravní prostředek než bryčka tažená koňmi, byly bryologické zážitky umocněny i těmito romantickými projížďkami. Doprovodný společenský program byl také nadmíru bohatý (prezentace výsledků bryo-projektů, noční hudební street party zakončená táborákem, návštěva folklórního festivalu nebo účast na pravoslavném církevním obřadu). Kdo chce mít barvitější představy, necht' se podívá na webové stránky naší sekce, kde jsou k dispozici fotografie z akce.

Přestože biologický i bryologický výzkum této oblasti probíhá kontinuálně již řadu let, podařilo se účastníkům setkání najít játrovku *Porella platyphylla*, která zde byla již téměř 100 let považována za vyhynulou. Informace o tomto nálezu vyjde v příštím čísle Čas. Slez. Muzea (A), 3/2003. Závěrem nezbyvá, než poděkovat organizátorům a věřit, že vztahy s polskými kolegy budou i nadále vzkvétat.

vp

Exkurze

Šestice zájemkyň využila sobotu 28. září 2003 plnou babího léta k bližšímu poznání mechorostů v areálu bývalého těžebního prostoru **Hády** na okraji brněnské aglomerace. Umožnilo jim to konání pravidelného kurzu pro určování mechorostů. Lokalita Hády původně představovala vápencové stráně na nejnižším okraji Moravského krasu, budované devonskými vápenci, které jsou exponované k jihozápadu. Těžba vápence byla provozována nejdříve ve dvou oddělených lomech, lomu Džungle a Růženině lomu, které postupně splynuly. Jen menší spodní části svahů zůstaly těžbou nedotčeny. Jsou zde vyvinuta bohatá bylinná společenstva místy přecházející do skalní lesostepi. V mechovém patru zaujmou dominantní druhy *Rhytidum rugosum* a *Thuidium abietinum*. Na kmenech hlohů a v šípákových doubravách rostoucích v horních částech svahů můžeme najít především krásně vyvinuté porosty epifytů, mezi nimi *Pylaisia polyantha*, *Tortula virescens* a mnoho dalších. V Růženině lomu vyvěrá vydatný pramen krasových vod vyplňující

malé jezero. Z druhů, které zde v litorálu rostou jistě zmínku zasluhují např. druhy *Didymodon tophaceus*, *Campylium polygamum* a *C. stellatum*.

Dopolední exkurzi a čtyřhodinový mikroskopovací kurz v Bauerově posluchárně Mendlovy University vedl Ivan Novotný za asistence Svatavy Kubešové. Náš dík patří Mgr. Zoje Gerišové, která nám uskutečnění kurzu na ústavu lesnické botaniky, dendrologie a typologie umožnila.

Ivan Novotný

V sobotu 20.9.2003 správa Národního parku **České Švýcarsko** uspořádala bryologicko-lichenologicko-mykologickou exkurzi pro širokou veřejnost. Trasa byla směřovaná z Vysoké Lípy k vyhlídce Ptačí kámen a po následném strmém sestupu se pokračovalo údolím Kamenice proti proudu k Dolskému Mlýnu. Své oblíbené objekty demonstrovali Lenka Voříšková (mechorosty), Š. Bayerová a Z. Palice (lišejníky) a J. Holec (houby). Krásné počasí přilákalo na 35 účastníků všech generací včetně několika zahraničních nadšenců.

zp

Konference

Ve dnech 5.–7.11. 2003 proběhla ve Szklarske Porębě (Polsko) již pátá bilatelární konference **Geoekologické problémy Krkonoš**. Za účasti 150 účastníků bylo předneseno 47 referátů a prezentováno 80 posterů z různých přírodovědných oborů (geologie, geomorfologie, pedologie, klimatologie, hydrologie, ekologie lesních i nelesních biotopů, botanika, zoologie, ochrana přírody), nebyl opomenut ani rozvoj a monitoring turismu a sportovního vyžití na území národního parku. Na programu bylo také celkem 7 příspěvků s bryologickou tematikou (což představuje 5,5% všech prezentací :-)) z polské i české strany Krkonoš. Mezi zajímavé příspěvky patří např. poster Z. Fajfra (Správa KRNAPu): Informační databáze 40 ročníků sborníku Opera Corcontica. Dostupnost této databáze on-line na internetové adrese <http://opera.krnapp.cz> jistě ocení i mnozí členové naší sekce.

mz

V konferenčním centru Backagården nedaleko jihošvédského města Höör se ve dnech 7.-9.11.2003 uskutečnil workshop věnovaný **použití molekulárních markerů ve studiu evoluční ekologie a ochrany kryptogam**. Unikátní společné setkání odborníků studujících mechorosty, lišejníky, houby a kaprad'orosty zorganizoval v rámci skupiny BRYOPLANET švédský bryolog Nils Cronberg. Mezi téměř padesáti účastníky z Evropy a Ameriky se akce zúčastnili také B. Buryová, M. Kolařík a Z. Palice. Hlavními tématy přednášek a diskusí byly reprodukční systémy a genetická rekombinace, genetická struktura populací, fylogeografie a kryptická speciace, klonální struktura a téma ochrany kryptogam.

bb

Kalendárium

- 12.-16.1.2004 – IAB World Conference of Bryology, Mérida, Venezuela
- 17.-18.1.2004 – Workshop k rodu *Buellia* vede C. Scheidegger, Lugano, Švýcarsko
- 22.-25.4.2004 – 11. jarní setkání sekce v Rychlebských horách
- 16.-21.8.2004 – 5. IAL Symposium, Lichens in focus, Tartu, Estonsko
- 23.-26.9.2004 – 17. podzimní bryologicko-lichenologické dny